

КРИМИНАЛИТЕТ И КОРУПЦИЈА¹⁴⁶

CRIME AND CORUPTION

Бранка М. Павловић¹⁴⁷

Универзитет за пословни инжењеринг и менаџмент Бања Лука, Правни факултет

Сажетак

У раду се посвећује пажња начину реаговања државе на криминалитет и корупцију, у оквиру савремених кривичноправних система и криминалне политике. Криминалитет подразумева укупност свих злочина у одређеном времену и простору, што значи да је криминалитет масовна појава. То су понашања која угрожавају или поврјеђују најзначајније друштвене вриједности. Са правног становишта кажемо да су то понашања која су предвиђена кривичним законима држава и за која су прописане санкције, а са социолошког аспекта, криминалитет је понашање одређеног лица или групе, које остали чланови друштвене заједнице осуђују. Уколико је сиромаштво значајније изражено у некој средини, то ће недвосмислено утицати на чињење појединих кривичних дјела. С друге стране, поједина кривична дјела „резервисана“ су искључиво за припаднике имућних слојева. Оно што отежава одређивање богатства и криминала, јесте постојање „тамног појаса криминалитета“. Оваква кривична дјела тешко се откривају, а још теже истражују и кажњавају. За разлику од криминалитета, корупција спада у појмове којима је тешко одредити садржај, с обзиром да се њено значење мијења у различитом временском контексту. Корупција је одраз кварења моралних вриједности једног друштва, а њена суштина није у количини новца коју прима корумпирани службеник, већ у моралној штети која државу чини несигурном, поводљивом, и на крају – нелегитимном. Она представља један недостатак у друштву, одсуство друштвених норми које су неопходне за нормално функционисање једне државе и друштва.

Кључне ријечи: криминалитет, корупција, кривично дјело, службено лице, одговорно лице.

Summary

¹⁴⁶ Rad je bio prezentovan na Međunarodnoj konferenciji o društvenom i tehnološkom razvoju STED 2013, održane 26. i 27.09.2013.godine u Banjoj Luci u organizaciji Univerziteta za poslovni inženjering i menadžment Banja Luka.

¹⁴⁷ Улица Мајке Југовића број 44, Бања Лука; Број телефона: 065 911 308; Е-mail адреса: bsavanovicmg@gmail.com

This paper pays attention to the way of the state responses to crime and corruption, in the modern systems of criminal justice and criminal policy. Crime involves the totality of all crimes in a particular time and space, which means that the crime is a mass phenomenon. These are behaviors that threaten or violate the most important social values, and from a legal point of view we say that behaviors are anticipated by the Criminal Laws of the States and for which are regulated the sanctions, and from a sociological point of view, the crime is the behavior of certain person or group, and the other members of the community condemned that behaviors. If poverty significantly expresses in any area, it will undoubtedly affect on committing of certain crimes. On the other hand, certain criminal acts are "reserved" exclusively for members of the propertied classes. What makes it difficult to determine wealth and crime, is the existence of "dark belt of crime". Such criminal acts hardly detect and even harder investigate and prosecute. Unlike crime, corruption is one of the concepts that are difficult to specify the content, given its meaning changes in different time context. Corruption is a reflection of the deterioration of the moral values of a society, and its essence is not in the amount of money received by corrupt official, but in the moral damage that makes the country unsafe, impressionable, and finally - illegitimate. It represents a flaw in a society, the absence of social norms that are necessary for the normal functioning of a state and society.

Keywords: crime, corruption, criminal act, the officer, responsible person.

1 Увод

Ријеч криминалитет потиче од латинске ријечи кримен (crimen), што значи злочин. Криминал је типичан примјер девијације у друштву, и истовремено заједнички назив за понашање појединаца или групе, а којим се крше позитивно – правне друштвене норме. Таква понашања праћена су санкцијама које прописује кривично законодавство. Ни један континент, па ни држава у свијету није поштеђена ове појаве. Скуп индивидуалних појава је масовна појава, која има друштвени карактер с обзиром на распрострањеност у простору и времену.

Криминалитет је универзална појава која је својствена свим друштвима и која не познаје границе. Постоји уже и шире одређење појма криминалитета. Према ужем схватању, криминалитет чине само радње које представљају кривично дјело. Према ширем схватању, у појму криминалитета обухваћене су све противправне кажњиве радње, дакле, поред кривичних дјела, криминалитет обухвата и прекршаје и преступе. Међутим, дефинисању криминалитета непоходно је прићи свеобухватно, не посматрати само дјело, већ проучавати и учиниоца, друштвене узроке, услове и његове посљедице. Криминал као такав, можемо да посматрамо са више аспеката. Са правног становишта, најзначајнија су његова три аспекта: формални аспект, материјални аспект и друштвена санкција као реакција на криминално понашање појединаца или групе.

Формални криминал који се најчешће огледа у кривичном дјелу као продукту криминогеног понашања, јесте људска активност. Кривично дјело може да изврши само човјек. Материјални аспект кривичног дјела, односно садржај кривичног дјела као исход криминогеног поступања, испољава се кроз

угрожавање друштвених и друштveno заштићених добара и vrijednosti. И као трећи аспект, појављује се друштvena реакција на криминогено понашање, која има за циљ сузбијање вршења криминалних радњи, као и превенцију од будућег вршења таквих радњи, а путем изрицања кривичних санкција прописаних од стране позитивног законодавства одређене државе.

Када говоримо о садржају криминала, имовински криминал је један од најраширенијих видова криминала и састоји се у различитим начинима долажења до материјалних vrijednosti (новца, vrijednosних папира, ствари, злата и других драгоцености). У правној и криминолошкој литератури издваја се привредни криминал, који се по својим крајњим циљевима не разликује суштински од имовинског криминала. Политички криминал је свако спољашње или унутрашње угрожавање стабилности неког поретка, односно функционисања државе, а са аспекта људских слобода и права, то су све активности којима се осујећују или угрожавају и злоупотребљавају људска права и слободе. Присутни су и: саобраћајни, еколошки и електронски криминал.

Криминалитет има своје облике који су различити у различитим друштвеним уређењима, и како се мијењају друштveno – економски односи тако настају нови облици криминалитета и нестају стари. Појавним облицима криминалитета бави се криминална феноменологија која: утврђује класификацију, проучава структуру, стање и кретање – динамику криминалног понашања. Тако говоримо о међународном криминалитету, криминалитету у одређеној држави, криминалитету у граду, криминалитету у општинама. Ако криминалитет посматрамо аналитички, у односу на одређено временско раздобље, можемо да установимо раст криминала на одређеном подручју, или његов пад. Сазнање о порасту криминалитета пружа нам повод, али и обавезу, да се истражи и анализира узрок пораста криминалитета, како би се исти отклонили и како би се спријечило његово дјеловање. Постоји одређена веза између криминалитета и услова живота појединих народа и етничких заједница, међусобна зависност начина живота, обичаја, традиције народа и деликвентног понашања. Одређени чиниоци националне карактеристике које се огледају у виду агресивног менталитета, заостале свијести, расног и вјерског фанатизма, као и расно оптерећених предрасуда у склопу са другим социјалним чиниоцима, могу утицати на деликвентно понашање. Стога, криминална политика је та која би требала, са теоријског аспекта, да проучи мјере и предлаже, доноси и усмјерава активности друштва на проблемима спречавања и сузбијања криминалитета. Њена практична примјена би требала да се огледа у: кривичним законским одредбама, казненој политици, мјерама друштvene превенције код спречавања, репресије и сузбијања деликвентних појава.

2 Борба против организованог криминала

У оквиру наведене поставке криминала, као и његова експанзија током XX вијека, довели су до потребе полицијских органа широм свијета на међусобну сарадњу.

Први конгрес Међународне судске полиције одржан је у Монаку 1914. године. Међутим, како је I свјетски рат осујетио развијање Организације и реализацију идеје о међународној полицијској сарадњи, 1923. године у Бечу, одржан је Међународни полицијски конгрес означен као оснивачки скуп нове организације. Тада је и донесена Одлука о оснивању „Међународне комисије криминалистичке полиције“ - МККП (СИРС). Како је 1933. године Организација потпала под утицај нацистичке Њемачке, до обнове чланства дошло је у Бриселу 1946. године, да би 1956. године у Бечу, био усвојен нови статут и Организација преименована у „Међународну организацију криминалистичке полиције“ – ИСРО, данас у свијету познатија као „ИНТЕРПОЛ“. Облици овакве сарадње примарно су усмјерени на: размјену информација и стручног материјала, трагање за осумњиченим лицима, пружање услуга правосудним органима, па све до сарадње која тражи размјену информација о криминалу као масовној појави.

Због постојања различитих кривичних политика, као и великог броја кривичних дјела која остају неоткривена, од великог значаја је и Европска полицијска канцеларија – Европол, основана 1992. године (смјештена у Хагу), са циљем да пружи помоћ државама чланицама Уније да уже и дјелотворније сарађују у спречавању и борби против организованог међународног криминала.

Савремени развој друштва довео је до тога, да је борба против организованог криминала постала стратешки циљ свих држава. Организовани криминал тешко је открити, јер се он најчешће крије под плахтом легалног дјеловања, и сви државни органи обавезни су да се боре против ове друштвене девијације, а не само полицијски и правосудни органи. У ту сврху склопљене су многе међународне конвенције, а једна од најзначајнијих је Конвенција уједињених нација против транснационалног организованог криминала¹⁴⁸. Сврха ове конвенције јесте да се на ефикасан начин унаприједи сарадња у погледу спречавања и борбе против транснационалног организованог криминала. Тако је чланом 10. Конвенције прописано да ће свака држава потписница у складу са својим правним начелима усвојити неопходне мјере којима би се установила одговорност правних лица у учествовању у тешким кривичним дјелима у које је умјешана организована криминална група; члан 18. говори о узајамној правној помоћи држава потписница у највећој могућој мјери, у истрагама, кривичном гоњењу и судском поступку; члан 19. усмјерен је на разматрање држава потписница о могућности закључивања билатералних или мултилатералних споразума или других аранжмана, на основу којих ће надлежне институције моћи да образују заједничке истражне органе који би се бавили предметом истраге, кривичног гоњења или судског поступка у једној или више држава¹⁴⁹. Конвенција је примарно усмјерена и на успостављање

¹⁴⁸ Конвенција Уједињених нација против транснационалног организованог криминала, www.undp.ro/governance/Best%20Practice%20Manuals/docs/Serbia_UN

¹⁴⁹ Исто, стр. 9-14

блиске међусобне сарадње држава потписница, у складу са својим правним и административним системима, а у циљу побољшања ефикасности акција органа унутрашњих послова у борби против кривичних дјела установљених Конвенцијом. Неопходно је да се израде национални пројекти, утврди и унаприједи постојећа пракса и политика везана за превенцију транснационалног организованог криминала. Са дјеловањем организованог криминала суочавају се, не само земље у транзицији, већ цјелокупна међународна заједница. Све државе требале би, у мјери у којој је то могуће и у складу са својим правним системом, усвојити законодавне, административне и друге дјелотворне мјере, како би се ојачао интегритет, спријечиле и откриле криминогене активности. Све државе треба да се труде да обезбиједи, да се дискрециона правна овлашћења предвиђена домаћим законима, а која се односе на гоњење лица за кривична дјела, врше тако да се постигне што виши степен ефикасне примјене законских мјера у односу на таква дјела. У Босни и Херцеговини ратни сукоби и послјератни период допринијели су настајању многих облика организованог криминалитета. Сматрајући да организовани криминал представља озбиљну пријетњу по друштвени и економски развој, као и да његова превенција и сузбијање захтијева регионалну сарадњу, 26. септембра 2011. године, између Министарства унутрашњих послова Републике Српске и Министарства унутрашњих послова Републике Србије, потписан је Меморандум о јачању полицијске сарадње¹⁵⁰. Члан 2. Меморандума говори о: сарадњи између страна потписница, која обухвата размјену искустава у примјени правних прописа, превенцији криминалитета и примјени метода, средстава и поступака из области криминалистичке технике, сарадњи у области организовања и спровођења полицијског образовања и обуке, као и сарадњи у области европских интеграција. Оно што је успјешност организованог криминала, огледа се, у првом реду, у високој профитабилности, гдје су укључени капитал и добит. Веза са тзв. здравом економијом, политичким и другим односима у савременом свијету, организациона и технолошка опремљеност и преимућство над органима и службама друштвене реакције, непосредна повезаност са интересима владајућих друштвених структура и институција државне и друге јавне власти и међународних економских и политичких кругова, повезаност са организованим криминалом унутар појединих држава, као и условљеност природом економских, социјалних, политичких и других подјела, те неједнакости и сукоба у савременом свијету, све су то темељи на којима цвјета организовани криминал. Један од битних услова настанка и постојања организованог криминалитета, јесте спрега организованог криминалитета са државом и њеним органима, која је превасходно усмјерена ка парламенту, влади, носиоцима локалних органа власти, али не према њима као цјелини, већ према појединцима који су носиоци одговарајућих овлашћења. Те везе остварују се на различитим нивоима власти, без обзира на то да ли ти органи активно сарађују или прећутно дозвољавају такву активност ових организација.⁴ Криминал ради против државе,

¹⁵⁰ Меморандум о јачању полицијске сарадње између Републике Србије и Републике Српске, <http://www.mup.vladars.net>

али је истовремено и дио ње. Он је против банака, али ради у банкама. Тако је и са црквом, и са читавим друштвом.

Те везе остварују се на различитим нивоима власти без обзира на то да ли ти органи активно сарађују или прећутно дозвољавају такву активност ових организација (Бошковић, Скакавац, 2009, стр.9). Кривично законодавство као цјелина, а тиме и кривично – процесно законодавство као његов неизоставни сегмент, је не само незаобилазан, већ и изузетно значајан инструмент супротстављања криминалитету. Као такво, оно је истовремено и један од кључних инструмената у остваривању циљева криминалне политике уопште, а то је супротстављање криминалитету (Стојановић, 1991).

Њихова веза је неупитна, и од адекватне примјене законске норме зависи и утицај кривичног законодавства на остваривање циљева криминалне политике. Стога кривичноправни прописи морају да одговарају савременим захтјевима борбе против криминалитета. Судови и јавна тужилаштва, као субјекти који примјењују кривичноправне прописе, не смију да одступају од примјене норме у мјери која одговара потребама борбе против криминалитета, јер би то довело до несклада између нормативног и стварног. Када је ријеч о ефикасности кривичног поступка, као изузетно значајног фактора превентивног дејства кривичног процесног законодавства, онда треба истаћи чињеницу да ова клаузална повезаност посебно долази до изражаја код тешких облика криминалитета, који је неријетко пратећа појава транзиционог периода било које, па и наше државе¹⁵¹.

Истовремено, да би се спријечила криминогена поступања, неопходна је и сарадња ИНТЕРПОЛА-а и ЕВРОПОЛ-а са полицијом регионалних земаља, чији би циљ требао да буде професионално и одговорно укључивање у борби против организованог криминала који представља глобални и регионални ризик, јер је организован криминал једна од основних пријетњи демократији и стабилности земље.

3 Корупција

Ријеч корупција потиче од латинске ријечи “*corruptus*“, што значи „уништити“ или „покварити“. Када сагледамо основно значење ријечи корупција, примјетићемо да корупцију не можемо дефинисати само са правног аспекта, већ се она мора односити и на друге области, као што су нпр. етика, језик итд. Међутим, у пракси је овај појам сведен готово само на правну област. Корупција, као глобални феномен, практично постоји у сваком друштву, и изазива непосредне и посредне посљедице. Она је узрок непредвидивости у политичком одлучивању, разара управну и политичку културу, а предност пружа прорачуну личне користи појединаца или групе. Корупција је сложен феномен, и њено значење се у принципу мијења зависно од различитог временског друштвеног и политичког контекста. Вјероватно и не постоји друштвена појава која у већој мјери од корупције, на више мјеста и у више

¹⁵¹ Зборник „Криминалитет у транзицији: феноменологија, превенција и државна реакција“, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, 2007.

случајева, угрожава људска права. Истраживање узрока и механизма кршења људских права, од великог броја умирућих од глади или заразних болести у Африци, до ускраћивања адекватног образовања у локалној основној школи, често ће нас довести до: корумпираних политичара, државних службеника, љекара, професора, наставника...Без обзира на стереотипе, корупција и њоме изазвана или мотивисана кршења људских права, нису својствена професијама, већ искључиво појединцима или организованим криминалним групама¹⁵². Корупција је једна патолошка појава везана за владајућу политичку структуру, гдје је лични интерес стављен изнад општег интереса, супротно темељу на којем почивају носиоци политичких функција, односно заступање интереса друштвене и политичке заједнице. Она је један од узрока лошег функционисања државе и друштва, девијација правилног обављања јавне функције, као и кршења норми које су утемељене у држави и друштву. Примање новца и других погодности, патронажа, коришћење породичних критерија у одлучивању (непотизам), илегално коришћење јавног добра...све су то дјелатности којима се крше норме ради остваривања личне користи, ситуације у којима носилац повјерених му овлашћења, сматрајући свој положај извором прихода, жели увећати личну добит.

Корупција представља озбиљан политички и привредни проблем, посебно у земљама у развоју и земљама у транзицији. За свако друштво злоупотреба положаја је неприхватљива, и морално и законски. Незапосленост, ниска економска активност, високе цијене, неповјерење страних инвеститора, живе и расту у великој мјери на заједничкој храни – корупцији. Уз неминовно морално и етичко питање које се с правом поставља, корупција је пар екселанс и економско питање. Преко ноћи се стварају богатства и наглашавају социјалне неједнакости у друштву које нису посљедица способности, већ корупције. Корупција парализује развојне потенцијале друштва, јер дестимулише иновације и трошковну ефикасност. Она омогућава пословни успјех без раста квалитета и ефикасности, а тиме се, у крајњој инстанци, потрошачи осуђују да плаћају више, а добијају мање. Међутим, оно што је спорно јесте секундарна ефикасност правног система једне државе. На тај начин корупција се уноси као елемент система, и такво понашање имплицира недјелотворност функционисања правне државе. Посљедице које корупција изазива великих су размјера, и она представља немогућност нормалног функционисања међународних економских односа. Многе владе подстичу корупцију директно, тако што одобравају пореске олакшице у неким извозним пословима, па се каже да пословни људи не могу другачије да опстану него да плате мито или „рекет“ да би „остали у послу“. Тако долазимо до закључка да је мито постало дио цијене пословања, и зато би економска стратегија требала да иде у правцу изједначавања услова тржишне конкурентности, дакле елиминисање корупције. То би требало да буде спасоносна стратегија подржана од стране владе, локалног и свјетског јавног мњења. И ово је један од оквира у којима би требала да се одвија борба против корупције на међународном нивоу.

¹⁵²Корупција и људска права: успостављање везе, Фонд за отворено друштво, Београд, 2010.

У земљама у транзицији, међу којима је и Босна и Херцеговина, тема корупције заузима једно од првих мјеста на листи основних проблема у друштву. Нејак институције узрокују спору примјену постојећих законодавних рјешења, и тако остављају простор анархији и системској корупцији, а недостатак политичке воље подупире овакве ставове, и истовремено подрива приступ борби против корупције.

Политичка корупција могла би се дефинисати као облик злоупотребе овлашћења, а ради личне или заједничке користи у јавном или приватном сектору. Могло би се говорити о неоколонијалном освајању од великих колонијалних сила да најпогоднијим и најјефтинијим средствима остваре циљ. Овај облик корупције појављује се у свим сферама живота, од званичних институција, преко политике, па све до привреде. Корумпирано је свако оно лице које има одређена овлашћења да штити општи интерес, а ради личне или групне користи иста занемарује. Корумпиран је и сваки грађанин који пристаје на примање мита који му се нуди, као и на понуду мита. Због свега наведеног, успјешна борба против корупције захтијева активно учешће грађана у неколико нивоа, а прије свега развијање високе свијести код других и код себе о штетности корупције, неприхватање понуде да се учествује у корупцији и сарађивање са надлежним институцијама и органима.

Данас је тема корупције избила у први план. Зашто данас и зашто сада? Тражи се осуда њених ефеката на друштво и привреду, тражи се морална осуда, али и предузимање активних мјера њеног сузбијања. Могли бисмо рећи да борба против корупције данас није питање морала, већ више прилагођавање регулативама развијених западних земаља.

Нарочито у посљедњих неколико година, на сцену је ступила политичка акција сузбијања корупције на разним нивоима. Међународне организације, поједине владе, међународне невладине организације, одређени појединци, иницирали су изразу докумената и конкретну акцију за сузбијање корупције. У низу аката, Уједињени народи усвојили су Резолуцију против корупције и мита¹⁵³ којом се позивају све земље и субјекти међународног права да се уједине у борби против корупције. Подржава се доношење етичких кодекса понашања за предузетнике и предузећа, као и за јавне службенике и функционере, те прибављање, коришћење и доказивање података уз помоћ полицијске и истражне обраде.

Универзална декларација о људским правима не помиње корупцију директно као појаву која угрожава људска права. Она постаје предмет међународних скупова знатно послје људских права, да би Конвенција Уједињених нација против корупције¹⁵⁴ била усвојена тек 2003. године. У преамбули Конвенције истакнуте су одређене констатације држава уговорница Конвенције о забринутости због озбиљности и пријетњи које корупција

¹⁵³ United Nations Resolution Against Corruption and Bribery, 51/191

¹⁵⁴ Конвенција Уједињених нација против корупције,

<http://www.bhhchr.org/Dokumenti/Konvencija%20Ujedinjenih%20nacija%20protiv%20korupcije.pdf>

представља за стабилност и безбједност друштва, подривајући институције и вриједности демократије, етичке вриједности и правду, те угрожавајући одрживи развој и владавину права. Забринуте су, такође, због повезаности корупције и других облика криминала, посебно организованог криминала и привредног криминала, укључујући и прање новца. Државе чланице Конвенције, убијеђене су да корупција није више локална ствар, већ транснационална појава која погађа сва друштва и привреде, што чини међународну сарадњу на њеном спречавању и сузбијању неопходном, те да је потребан свеобухватни и мултидисциплинарни приступ за успјешно спречавање и борбу против корупције. Тако су истакнути циљеви ове конвенције: унапређивање и јачање мјера за ефикасније и успјешније спречавање и борбу против корупције, да се унаприједи, олакша и подржи сарадња и техничка помоћ у спречавању и борби против корупције, те унапређивање интегритета, одговорности и доброг управљања јавним пословима и јавном имовином. У складу са Конвенцијом Уједињених нација против корупције, у домаћем праву као кривична дјела морају бити дефинисана сљедећа понашања: подмићивање домаћих јавних функционера, подмићивање страних јавних функционера и службеника међународних организација, проневјера, неоправдано стицање користи или друга неоправдана употреба имовине од стране јавних функционера, нелегално интервенисање, злоупотреба положаја, нелегално стицање богатства, подмићивање у приватном сектору, проневјера у приватном сектору, прање имовинске користи стечене кривичним дјелом, прикривање и ометање судства.

Од кривичних дјела садржаних у Кривичном закону Републике Српске¹⁵⁵, под корупциона кривична дјела могу се подвести сљедећа: подмићивање при изборима или гласању, утаја, превара, изнуда, уцјена, прикривање, стварање монополистичког положаја на тржишту, злоупотреба овлашћења у привреди, неовлашћено примање поклона или дарова, неовлашћено давање поклона или дарова, прање новца, злоупотребе службеног положаја или овлашћења, проневјера, превара у служби, примање мита и давање мита. Народна скупштина Републике Српске, усвојила је 2010. године и Закон о одузимању имовине стечене извршењем кривичног дјела¹⁵⁶, који усваја концепт привременог и трајног одузимања имовине стечене кривичним дјелом. Државе чланице Савјета Европе и друге државе потписнице, усвојиле су Кривичноправну конвенцију о корупцији¹⁵⁷, 27.1.1999. године. Државе уговорнице убијеђене су о неопходности спровођења опште казнене политике, као приоритетног задатка за заштиту друштва од корупције, укључујући и усвајање одговарајућих закона и превентивних мјера. Корупција угрожава принцип правне државе, демократију и људска права, подрива поштење и

¹⁵⁵ Кривични закон Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 68/07 и 73/10)

¹⁵⁶ Закон о одузимању имовине стечене извршењем кривичног дјела („Службени гласник Републике Српске“, број 12/10)

¹⁵⁷ Кривичноправна Конвенција о корупцији, <http://www.ohr.int/ohr-dept/afd/int-ref-ef/coe-crim-lcc/default.asp?content>

социјалну правду. Државе чланице су увјерене, да је за ефикасну борбу против корупције неопходна обимнија, бржа и добро организована међународна сарадња по кривичним питањима. Државе захтијевају усвајање Конвенције кривичног права, која би омогућила координирану инкриминацију кривичних дјела корупције, унаприједила сарадњу у гоњењу таквих кривичних дјела, као и ефикасан допунски механизам за њихово детаљније претресање, и која би на равноправној основи била на располагању државама чланицама и нечланицама.

Кроз заједничке напоре и уједињени глас, борба против корупције у нашој држави треба да постане систематична, одржива и с трајним резултатима. Намјера треба да буде и успостављање партнерских односа са медијима, чија потпора је неопходна. Држава и цивилно друштво морају бити партнери у борби против корупције, али коначно, ова борба ће зависити и о спремности грађана ове државе да не прихвате корупцију као нешто „нормално“, чак ни у оним појавним традицијским облицима.

4 Закључак

За успјешну борбу против организованог криминала и корупције, поред осталих фактора, неопходно је развијати криминалистичко-обавјештајну мрежу у свим националним системима безбједности. Неопходно је институционализовати координирајуће тијело, које би било кадровски, технички и материјално опремљено, како ради координације између државних органа на националном нивоу, тако и ради координације на међународном плану. Способност цивилног становништва да се истовремено ухвати у коштац са проблемима везаним за криминал и корупцију, у крајњој инстанци биће одређена тиме колико власти поштују и испуњавају своје обавезе да створе окружење за тако нешто. Заснивање антикорупцијских политика на људским правима је потез који гарантује да ће се мјере које из њега произилазе бавити узроцима криминала и корупције, који спречавају остваривање људских права сваког појединца.

Међутим, јасно је да организовани криминалитет и корупција остају изазов. И поред бројних политичких закључака, законских реформи за унапређење јавне управе, истраживања показују да ове двије појаве и даље цвјетају. Јавност је песимистичнија него раније када је у питању вјероватноћа да криминал и корупција буду елиминисани. Сузбијање ова два зла за човјечанство, представља велики колективни напор различитих сектора у друштву, који треба да наступају у координацији.

Данас можемо да кажемо да у нашој земљи постоје механизми за борбу против криминала и корупције, али од политичке воље зависи колико ћемо успјеха имати у тој борби која је дуготрајан процес.

5 Литература

Бошкових, М., Скакавац, З. (2009). *Организовани криминалитет – карактеристике и појавни облици*. Нови Сад: Факултет за пословне и правне студије.

Закон о одузимању имовине стечене извршењем кривичног дјела. Службени гласник Републике Српске“, број 12/10.

Институт за криминолошка и социолошка истраживања. 2007. Зборник Криминалитет у транзицији: феноменологија, превенција и државна реакција.

Конвенција Уједињених нација против корупције,
<http://www.bhhchr.org/Dokumenti/Konvencija%20Ujedinjenih%20nacija%20protiv%20korupcije.pdf>

Конвенција Уједињених нација против транснационалног криминала, www.undp.ro/governance/Best%20Practice%20Manuals/docs/Serbia_UN

Корупција и људска права: успостављање везе, Фонд за отворено друштво, Београд, 2010.

Кривични закон Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 68/07 и 73/10)

Кривичноправна конвенција о корупцији, http://www.ohr.int/ohr-dept/afd/int-ref-ef/coe-crim-lcc/default.asp?content_id=5257-

Меморандум о јачању полицијске сарадње између Републике Србије и Републике Српске, <http://www.mup.vladars.net>

United Nations Resolution Against Corruption and Bribery, 51/191

Стојановић З. (1991). *Политика сузбијања криминалитета*. Нови Сад: Факултет за пословне и правне студије.

Универзална декларација о људским правима,
http://www.ombudsman.co.me/docs/izvjestaji/deklaracija_o_ljudskim_pravima.pdf